

Герлянд Т. М.,
доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник
завідувач лабораторії технологій професійного навчання
Інститут професійної освіти
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, Україна

ПРОЄКТУВАННЯ ЗМІСТУ ЕКООРІЄНТОВАНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ

За сучасних умов проектування є одним з провідних напрямів у теорії та практиці освітньої діяльності, у якому пріоритети надаються, зокрема, прогнозуванню результатів цієї діяльності та їх впливу на суб'єкта освітнього процесу. Тобто, педагогічне проектування стає принципово новим засобом реалізації стратегічних змін в освіті за умов динамічних перетворень, які відбуваються у соціумі. Його трактують як певну технологію, що визначається її провідною тенденцією – здійснення освіти майбутнього і задля майбутнього [1].

Проектування екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників має враховувати такі вимоги: їх зміст на всіх етапах має бути спрямованим на реалізацію головної мети цієї підготовки; будуватися на відповідних наукових засадах; відповідати логіці та системі, властивих тій чи іншій галузі освітніх знань; ґрунтуватися на взаємозв'язку між окремими навчальними дисциплінами професійної підготовки; відображати зв'язок теорії з практикою; відповідати віковим і психофізіологічним можливостям майбутніх кваліфікованих робітників; сприяти підвищенню їхнього загальнокультурного та освітнього рівнів; здійснюватися на фундаментальній, культурно-гуманістичній основі; відповідати сучасним вимогам дидактичного характеру; бути орієнтованим на екологічну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників не лише сьогодення, а й на перспективу.

Важливим компонентом проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників є відповідні чинники. На думку А. Каленського, основними чинниками, які впливають на формування змісту професійної підготовки фахівця, є: прийняття цілей; соціальні і наукові досягнення; соціальні потреби; особистісні потреби; педагогічні можливості закладу освіти [3, с. 89].

У свою чергу, також пріоритетними чинниками проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників є: врахування екологічно спрямованого змісту навчального матеріалу для їхньої підготовки, доцільності збагачення ціннісно-мотиваційної та когнітивної складових особистості майбутнього фахівця, які створюють передумови для ефективного здійснення професійної

підготовки з використанням екоорієнтованих педагогічних технологій. Тобто, проектування їх змісту базується на визначенні змістовного наповнення екологічною складовою цих структурних компонентів у контексті критеріїв якості освіти, яка стає сьогодні, за умов воєнного часу, досить загостреною у підготовці конкурентоспроможності майбутніх фахівців.

Це надає змогу виокремити наступні принципи проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників: системності, екологічної спрямованості, структурованості та завершеності, відповідності змісту освіти цілям професійної підготовки.

Отже, проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки має здійснюватися на основі вже існуючого, але з метою визначення найдоцільнішого для засвоєння на певному рівні навчального матеріалу майбутніми кваліфікованими робітниками. Проектування має за мету надання певного вигляду, форми, загальних обрисів об'єкта, отримання певних його якостей і передбачає реалізацію конкретного інноваційного продукту чи ефективного результату. Так, в освітній діяльності результатом проектування змісту можуть бути Державний стандарт професійної (професійно-технічної) освіти, базовий навчальний план, типові освітньо-професійні програми, сформованість конкретних умінь і навичок майбутніх фахівців [2].

За Концепцією розроблення та застосування екоорієнтованих педагогічних технологій, професійна підготовка майбутніх кваліфікованих робітників здійснюється цілеспрямовано з реалізацією екологічно спрямованого її змісту, що створює умови для формування їхнього цілісного уявлення про майбутню професію, свідомого і відповідального ставлення до неї. Тобто, зміст професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників є логічною впорядкованою, педагогічно обґрунтованою системою знань, умінь, навичок, професійно важливих якостей, орієнтацій, цінностей, оволодіння якими забезпечується за результатами опанування освітньо-професійної програми [3, с. 88].

Екоорієнтовані педагогічні технології для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників можна впроваджувати шляхом:

- проведення аналізу і виявлення можливостей навчального матеріалу кожної дисципліни щодо забезпечення екологічної спрямованості ефективної професійної підготовки;

- введення до навчального матеріалу дисциплін з додатковими змістовими екоорієнтованими компонентами для заповнення професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників.

Фундаменталізація змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників зумовлює її інтенсифікацію, так як здобувачі освіти звільняються від перевантаження навчальною інформацією й отримують можливість для творчого саморозвитку та самовдосконалення [5].

Дидактичні основи проектування змісту екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників набувають форми конкретних вимог до нього, насамперед, це виявлення джерел та факторів впливу на його формування, а саме: змісту, чинників, критеріїв та методів. Зокрема, зміст екоорієнтованих педагогічних технологій для професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників формується під впливом вектора екологічного розвитку нашої країни, а також потреб вітчизняного ринку праці [4]. Чинники змісту такої підготовки характеризують систему вимог освітнього середовища до майбутніх кваліфікованих робітників та до якості здійснення їхньої професійної підготовки. Якісна організація цієї підготовки визначає оптимізацію методів навчання, інформатизацію освітнього процесу, активне використання інноваційних педагогічних технологій, наявність інтегрованих, міждисциплінарних екологічно спрямованих навчальних матеріалів.

Список використаних джерел:

1. Герлянд Т. М. Сучасні аспекти формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2010. № 1-2. С. 37–44
2. Герлянд Т. М., Зозуляк-Случик Р. В. Методичний підхід до використання проєктного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти аграрного профілю *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2021. Вип. 40. Том 1. С. 252–256. doi: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-1-40>
3. Каленський А. А. Концептуальні засади екоорієнтованих педагогічних технологій у професійній (професійно-технічній) освіті. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: педагогічні науки*. Вип. 48. 2022. С. 87–94.
4. Романенко Л. В. Використання інтерактивного навчання у професійній підготовці учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Молодь і ринок*. 2011. № 6. С. 123–125.
5. Романова Г. М. Проектування технологій професійного навчання майбутніх кваліфікованих робітників. *Професійно-технічна освіта*, 2014. № 1. С. 12–15.